

SATUMAA

Reilun siirtymän kannustimet ja kipukohtat: mitä voimme oppia Irlannista?

SATUMAA-hankkeen loppuseminaari, 11.6.2026
Inka Santala, Suomen ympäristökeskus (Syke)

Reilun siirtymän realiteetit

EU jäsenmaista merkittävämmät turvemaa-alat

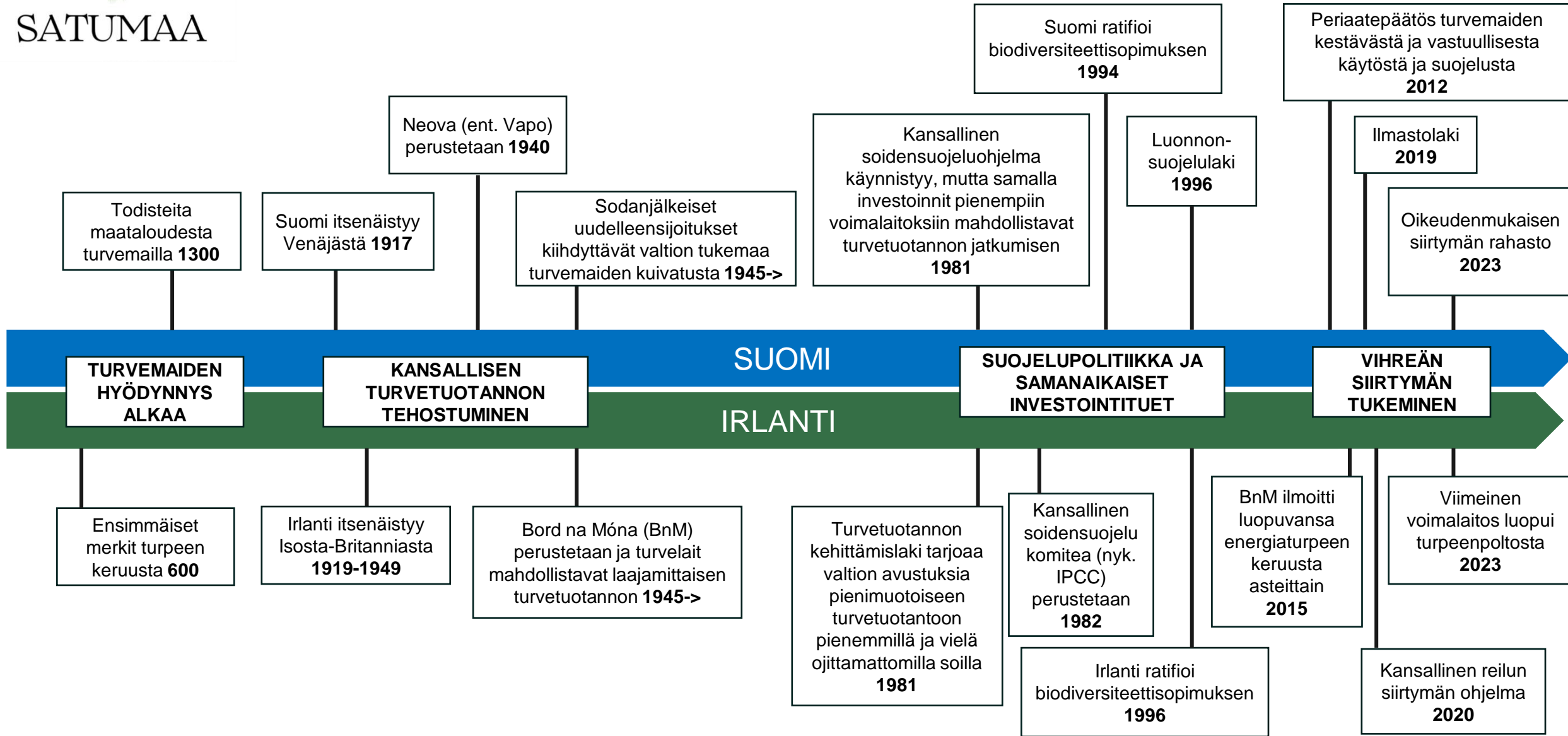
- Suomi runsaslukuisin, 1/3 maapinta-alasta
- Irlanti kolmanneksi merkittävin, 17 %

Komission hiilineutraalisuustavoite 2050

- Edellyttää merkittäviä muutoksia maankäytössä
- Reilu siirtymä ottaa huomioon paikallisyhteisöjen elinvoimaisuuden ja tasaa sosioekonomisia eroja

SATUMAA

Missä mennään nyt?

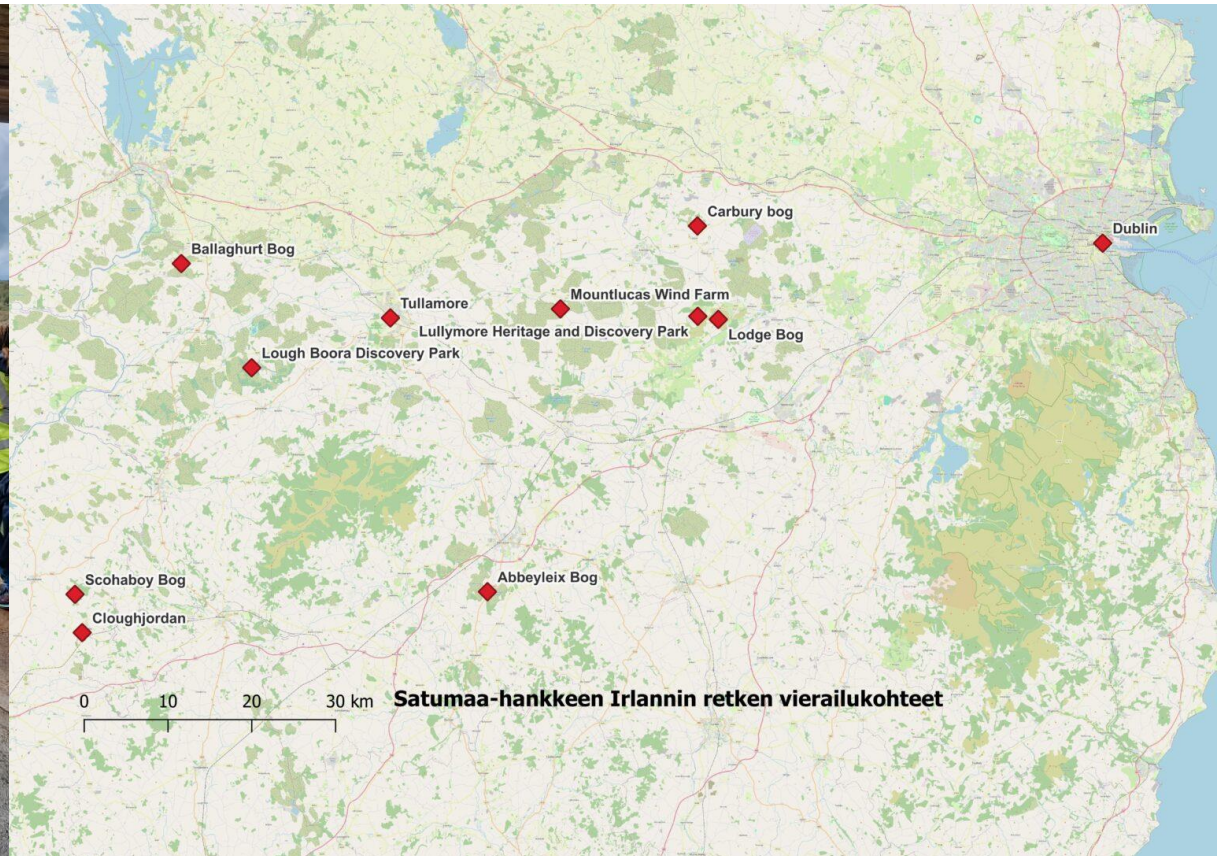
Suomessa turpeen osuus kokonaiskulutuksesta on laskenut 7 % (2010) -> 1,5 % (2024)

- Kehysriihi 22.4.2026 linjasi uudesta tukimallista energiaturpeelle huoltovarmuuteen vedoten

Irlannissa energiaturpeen teollinen käyttö loppunut, vuodesta 2025 BnM ei ole tuottanut lainkaan turvetta

- Kuivatus ja keruu kotivarakäyttöön kuitenkin haaste luonnonsuojelualueilla ja perintökohteissa
- 67 891 kotitaloutta riippuvaisia turpeesta eli 2-3% (2022 Census)

Tutkimusmatkalla tunnistettiin kannustimia ja kipukohtia

Maanomistajille tarjotut kannustimet

Vuodesta 2001

- Kertaluonteinen kompensatio, mikäli lopettavat turvetuotannon 15 vuodeksi
- Ulkoistettu turpeenjakelu palvelu
- Uudelleen sijoitus toiselle, ei suojellulle suoalueelle

+ EU-Life ja JFT-rahoitusten ohessa edistäneet tuotantoalueiden ennallistamisia

- Sopimuskaudet päättymässä, osa saattaa palata tuotannon pariin

Flat allocation		
Carbon tax	Inequality %	Expenditure %
+€30	-0.46	0.16
+€80	-1.05	0.41
Targeted allocation		
Carbon tax	Inequality %	Expenditure %
+€30	-1.23	0.16
+€80	-2.78	0.41

Hiilivero

Otettu käyttöön 2010

Laajennettu koskemaan turvetta 2013

+ Onnistunut suuntaamaan varoja hiili-intensiivisestä tuotannosta ennallistamiseen

- Teollisen turvetuotannon päättyessä varoja suunnataan turvemaiden sijaan enemmän liikenteen kehittämiseen

Vuodesta 2022 Peatland Finance Ireland, NGO

- Standardisoi ja välittää rahoitusta ennallistamiseen

SATUMAA

Reilun siirtymän rahoitus (JTF)

Kansallinen JTF 2020-2024

22,1m€ aikaisempiin siirtymä hankkeisiin

EU JTF 2021-2027

Yhteensä 169m€, josta EU osuus 84,5m€

Mahdollistaneet 33 000ha ennallistamisen,
sekä 6m€ uudelleen koulutukseen

+ Onnistuneet moninaistamaan taloutta

- Ammattiliiton mielestä liian myöhään

Euroopan unionin
osarahoittama

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta

TURUN
YLIOPISTO

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

SATUMAA

Uudelleen koulutusohjelmat jäivät tavoitteista

Riittämätön tukemaan kulttuurista ja asenteellista muutosta, 3 viikon harkinta-aika

2 012 työntekijää (2018) -> 1 863 (2019)
-> 1 490 (2020)

Työntekijät kritisoivat koulutusten ohjausta ja vaihtoehtoisten työpaikkojen vaihtuvuutta, kausiluonteisuutta ja matalapalkkaisuutta

- Ei koettu vastaavan osaamista

Euroopan unionin
osarahoittama

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta

TURUN
YLIOPISTO

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Pienimuotoisen tuotannon vähentäminen haastavaa

Perinteiset 'turbary rights' tukevat kotivarainkeruun jatkuvuutta

Samaan aikaan kun tuotantokelpoisia aloja ennallistetaan, yhteisöt laajentavat jo suojelualueiksikin asetettujen soiden kuivatusta

Tämä ylläpitää myös energiaturpeen harmaata kauppaa, minkä kitkemiseen hallinnolla ei ole riittäviä resursseja

Tärkeimmät opit

Näennäisesti ripeä siirtymä voi piilottaa alleen

- Rakenteelliset valuviat
- Hyötyjen epätasa-arvoisen jakautumisen

Taloudelliset kannustimet ja uudelleen koulutus, kaipaavat tueksi kulttuurisen muutoksen tukemista ja riippumatonta seurantaa

Paikallisyhteisöjä osallistaville ja urakoitsijoiden olemassa olevaa tietotaitoa hyödyntäville hankkeille varmistettava toiminnan kestävyys ja jatkuvuus

Euroopan unionin
osarahoittama

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta

TURUN
YLIOPISTO

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Kiitos huomiostanne!

Lisätietoja: inka.santala@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Lähteet

- Banerjee, A., & Schuitema, G. (2022). How just are just transition plans? Perceptions of decarbonisation and low-carbon energy transitions among peat workers in Ireland. *Energy Research & Social Science*, 88, 102616.
- Bord na Móna (2018) Annual Report. Saatavilla https://www.bnm.ie/wp-content/uploads/2021/03/Bord-na-Mona_Annual-Report-2018_English.pdf, haettu 11.9.2025.
- Bord na Móna (2019) Annual Report. Saatavilla https://www.bnm.ie/wp-content/uploads/2021/03/Bord-na-Mona_Annual-Report-2019_English.pdf, haettu 11.9.2025.
- Bord na Móna (2020) Annual Report. Saatavilla https://www.bnm.ie/wp-content/uploads/2021/03/Bord-na-Mona_Annual-Report-2020_English.pdf, haettu 11.9.2025.
- Central Statistics Office (2023). Census of Population 2022: Summary results. Saatavilla <https://www.cso.ie/en/statistics/population/censuspopulation2022/>, haettu 10.6.2026.
- O’Riordan, M., McDonagh, J., & Mahon, M. (2016). Local knowledge and environmentality in legitimacy discourses on Irish peatlands regulation. *Land Use Policy*, 59, 423-433.
- Habib, W., & Connolly, J. (2023). A national-scale assessment of land use change in peatlands between 1989 and 2020 using Landsat data and Google Earth Engine—a case study of Ireland. *Regional Environmental Change*, 23(4), 124
- Tilastokeskus (2026). Energian kokonaiskulutus energialähteittäin (kaikki luokat), 1970-2024. Saatavilla https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__ehk/statfin_ehk_pxt_12vq.px/table/tableViewLayout1/, haettu 11.2.2026.
- Lampela, M., Renou-Wilson, F., Andersen, R., Wilson, D., Artz, R. R., Clilverd, H., ... & Laine, A. M. (2026). Northern Peatlands in Transition in the 21st Century—Land Use, Status, Policies and Future Trajectories: Comparisons Between Finland, Ireland and Scotland. *Environmental Management*, 76(3), 73.
- Reaños, T. & Lynch, M. (2019). Carbon taxation in Ireland: distributional effects of revenue recycling policies. Saatavilla <https://publicpolicy.ie/digest/carbon-taxation-in-ireland-distributional-effects-of-revenue-recycling-policies/>, haettu 10.6.2026.